

LÖVÉTEI KIÁLTÓ

III. évfolyam, 8. szám, 2001. augusztus. Ára szabadeladásban: 3000 lej, megrendelőknek 2500 lej

Emlékmű - jelkép - identitás

Emlékművet állít a falu, de miért? - tette fel sok ember a kérdést, mikor az utakon alig lehet járni, mikor sokaknak kevés kenyér jut az asztalra. Lehetne többféle magyarázatot adni, ami mind igaz is, mint-hogy erre adtak pénzt, vagy, hogy más faluban is állítottak, de az igazi oka nem ez.

Egy nemzet, melynek nincsenek ünnepei, megszűnik létezni. Egy közösség, mely nem tudja, hogy hová is tartozik igazán, elvesz, és ez ugyanúgy igaz egy faluközösségre is. Szent István királyunk 1000 éve megalapította a keresztény Magyarországot. A történelem úgy hozta, hogy a magyar nemzet életére nem mindenütt esik egybe Magyarország határai-val, de ugyanannak a magyar közösségnek vagyunk a tagjai. Emlékművet állítunk, hogy jelezzük hovatartozásunkat, hogy meg tudjuk őrizni identitásunkat. Az emlékmű egy jelkép, egy eszköz, mellyel szimbolikusan kifejezzük azt, hogy melyik nagy közösséghez is tartozunk szívünkben. Egy nemzet megmaradásának anyagi áldozatai is vannak, de ezeket az áldozatokat nem mindig lehet meghozni. Mi most azzal, hogy a falu a millenniumi emlékművet megépítette, csak kötelességét teljesítette utódaival, leszármazottaival szemben, megjelölve azt, hogy hová is tartozik.

Örülünk annak, hogy mi lehettünk, akik az 1000 éves magyar millennium emlékére emlékművet állíthattunk!

L.L. Tamás

Nyíró József a lövétei lakadalomban
Írásunk a 2. oldalon

Tisztelt hazaérkezettek és itthoniak!

Lövete történelmének újabb fordulópontjához érkezünk. Öt év után újra számba vesszük hogylétünket. Jutottunk-e előbbre az elmúlt 5 év alatt? Bátran merünk-e szembenézni önmagunkkal és másokkal, hogy minden tőlünk telhető megtettünk Lövete érdekében?

Azt a számadást, valamint a jövőre vonatkozó tervek készítését tűztük ki a II. Lövetei Falutalálkozó elsődleges céljával.

Ugyanakkor a rendezvényünk másik lényeges eleme a találkozás. Régen látott rokonok, ismerősök látogatnak haza, mert az itthon olyan töltetet tartogat számunkra, amit máshol nem találunk meg. Ezt találoán fejezik ki Werbőczy szavai: "házat mindenhol találsz, hazát sehol, csak itthon".

Mindenkinek kívánom, érezze itthon magát, töltsse kellemesen az idejét közöttünk!

Balázs István
polgármester

Egy családias találkozás

Az ember ahogy öregedik, úgy kezd a gyermekkori emlékei felé fordulni és visszamenni. Megszépül a gyermek és ifjúkor, ha néha nem is volt olyan szép. A testvérek elbeszélik csínytevéseiket és hőstetteiket egy-egy találkozás alkalmával. Ilyenkor jó ismét gyermekké lenni.

Ilyen kellemes és ugyanakkor összekötő találkozásra invitálja a falu népét, az elszármazottakat és a testvértelepüléseket a Polgármesteri Hivatal szervező csoportja. Ez a második ilyen találkozás. Számba vehető, hogy mennyit fejlődött a falu és mennyit fejlődünk mi. Emberebb ember lettünk-e, keresztényebbek lettünk-e, vagy talán az idő sodrásában élve sodródunk.

Az első találkozás alkalmával sem volt a legjobb a politikai konstelláció Románia egén, de azóta sem javult számottevően, sőt alattomosan, mint ahogy tenni szokott a jellemtelen ember, teszi sötét dolgát a többség Erdély népe nagy romlására.

(folytatás a 3. oldalon)

kéren "meghordozták a faluban, le a faluvégéig s vissza". Mikor megérkeztek, akkor a völgyben le kellett vegye a menyasszonyt a szekérről -erre össze is gyűltek az emberek s nézték. Sok helyt volt úgy, hogy másfelől leszökött hamar a menyasszony. Ezután a kalácsot osztogatott az ölébe tett szervétből.

Mind a ketten emlékeznek Nyírőre és a másik két udvarhelyi úrra: Haáz tanárra és Kovács fényképészre, akik ott voltak a lakadalmukon.

Anna néni meséli el, hogy hogyan is kerültek oda: "Az uram rokonságából való Györgypál János bácsi felesége szeretett szötteket, szedetteket készíteni, amiből már akkor pénzt csinált -eladta Udvarhelyen- s úgy-e, így volt ismeretsége." - meséli Anna néni. János bácsi feleségét megkérték az udvarhelyi urak, hogy engedjék meg nekik, ha a rokonságból valaki nőszül vagy meggy férjhez, hogy ők is ott lehessenek a lakodalmon és ennek előkészületein. A sors úgy hozta, hogy a Ferenc bácsi lakadalmára hívták ki az urakat, akik az események csendes megfigyelői voltak.

Kovács István lövétei fényképeit nézve örülök annak a szorgos kezű néninek, aki munkájával, szedetteivel csalhatta falunkba az író, a néprajzost és a fényképészt, és tudom, hogy szedettein keresztül neki is szerepe van abban, hogy annyi sok, szép és értékes kép készült Lövétéről és a lövétei emberekről, abban, hogy Nyírőt olvasva lövétei képek és embersorsok idéződnek fel bennünk.

Összeállította: Egyed József

A bográcsos receptje:	§ 15 kg zsír
2500 adaghoz	§ 1 kg fokhagyma
	§ 10 kg petrezse-
§ 250 kg krumpli	lyemzöld
§ 70 kg vöröshagyma	§ 40 db zeller
§ 13 kg őrölt piros paprika	§ 450 kg marha-
§ 60 kg zöldpaprika	hús
§ 100 db (30 kg) erős paprika	
§ 3,5 kg bors	

Jó étvágyat!!

Egy családi találkozás

(folytatás az első oldalról)

Tamási Áron 1923-ban azt írta: Jussomat ne vitassátok el! S azóta is ezt teszik. Ezt a keserűséget miért emlegetem fel? Azért, mert sorsunkat kezünkbe kell vennünk. A székely ember szívósságát, leleményességét, bátorságát ki kell használni. Ne a Balkán adjon útmutatást és követendő célt, hanem a Nyugat. Szent István korában sem volt minden jó a Nyugaton, de az embernek meg van az ítélőképessége, értékrendszere, jó érzéke és kiművelt lelkiismerete, mely eligazít a helyes úton.

Ez a találkozó legyen erőgyűjtés, lelkesítés, felelősségvállalás, népünk és fajtánk felé fordulás. Látni is tudni kell, hogy nem lehetünk önzők, befelé fordulók, hanem a legjobb képességeinket népünk szolgálatába és javára kell fordítanunk. A kiművelt agy, az acélos akarat, az egyenes jellem, az igazság vállalása és megvallása, a tisztességes munka és a tiszta lelkiismeret kell az elkövetkezendőkben az irányadó mérceknk legyen!

Addig, amíg önző emberek dominálnak, amikor saját fajtájukat kizsákmányolják, amikor az ifjúságunkat gátlástalanul tönkreteszik, akkor igen halvány a jövőkép.

Az idősebb nemzedék sok szenvedésen és megpróbáltatáson ment keresztül, és ettől szeretnék megóvni és megkímélni a fiatalokat. Tegyük bölcsességgel és szeretettel! A fiatalok érezzék ezt és gondolják meg, hogy az ő tiszta életük és szorgalmas munkájuk és nem utolsó sorban komoly felkészültségük a garancia a szebb jövőkép megvalósítására.

Ez a találkozás legyen mindannyiunk számára nem csupán emlék, hanem szellemi és lelki gazdagodás. Amikor idegenben találkozunk, akkor a szemünk összecsillanjon, hogy Lövétéről indultunk és Lövétén találkozunk, és ide futnak össze az összekötő szálak.

Mindenkinek kellemes élményeket és jó találkozást kívánva köszönti

Lajos atya.

Hiedelemmondák

1.

Vót egy falu Lövétében, ott, hol most mező van, Lövete patakában. Édesanyám mesélte s meg is mutatta a falat, hogy vót ott egy kápolna. Kiment egy asszony egy vasárnap zöldfuszulykát szedni. Ott aztán valami olyant figyelt, mintha templomi harangot hallana. Úgy látta, hogy ott van egy pap a kápolna helyén s ott a misét szolgálja. Aztán azt beszéltek, ki mit kitálalt. Egyik azt mondta, hogy azért jött vissza, me a miséköt nem mondta el, amit vállalt. Azért jött vissza.

Ez van a kápolnáról. Még most is, ha megkeresitök, a helyit meg lehet kapni.

Györgylőrincz Imréné Mag Anna, 80 éves
(1994)

2.

Lövete patakában vót, ott vót a temető s a templom. A Lázon juhpásztor vót Szisze István, a mostani Sziszeknek még a dédnagyapjok. Ment asztán ki a Lázra a felesége. Úgy elgondolta magában, hogy míg ő menyen, elmond egy rózsafüzért Lövétében az ott meghalt halottakért. Vitte az ételt ki a Lázra a juhpásztornak s elfelejtette közbe, hogy hát ő imádkozni akart. Más este megint, mikor ment kiazon, csak azt hallotta: "Jaj, jaj, jaj". Így jajgatott valaki.

Megkérdezte az asszony, hogy hát: "Az Úr Jézus kínszenvedésére kérlek, mond meg, hogy mi bajod van, mit akarsz?" Azt mondta a lélok, hogy: "Amit ígértél, nem adtad meg". Akkor jutott eszibe, hogy hát ő imádkozni akart, de nem imádkozott. Osztán elig ért ki az esztenára. Mikor kiért a legelső vót, hogy a rózsafüzért elmondták az urával. Lövete patakában vót, ott ment el az ösvény ki a Lázra, ahol vót a temető s a templom.

András Lajosné Lázár Rozália, 79 éves (1994)

Időjósló megfigyelések

- ❖ Ha a füst a Szöcsök dombjáról keletre száll, eső nem várható, ha nyugatra, akkor eső lesz.
- ❖ Ha az almási harangszó felhallik Lövétére, az idő rea harmadnapra megváltozik.
- ❖ Ha ősszel a mogyorófavessző vastagot rügyezik, nagy hóval járó, hideg tél várható.
- ❖ Ha este tisztán látszik a hetevény (a Göncöl-szekér - Ursa maior - csillagkép első két csillagának a neve) hideg lesz a hajnal.
- ❖ Ha késő ősszel epervirágot lehet látni, az ősz még sokáig eltart, s a tél gyenge lesz.

Mihály Domokos Szöcs, 87 éves (1980)

Közmondások

- ☼ Szegény ember vízzel főz.
- ☼ Nem siratja a tyúk a róka halálát.
- ☼ Zsák a főttját, ecötös üveg a dugóját megleli.
- ☼ Aki szegényt nem ismer, gyalázatot nem vall.
- ☼ Jobb két ebéd egymásra, mint két verés egy hátra.
- ☼ Akinek sok az ideje, kifogy belőle.
- ☼ Embört szaván, ökröt szarván.
- ☼ Szarvas kecske, suta juh, a kettő kétféle gypjút!
- ☼ Árva gyermek van, de árva birtok nincs.

Találós kérdések

- ☞ Véren megyen, vért viszen, magában egy csepp vér nincsen. Mi az? (Nyereg)
- ☞ Négy édestestvér egy helyre vazel. Mi az? (Tehén tögye)
- ☞ Meg is főzik, meg is sütik, mégsem eszik meg. Mi az? (A májas, vagy véres hurka madzagja)
- ☞ Honnan hajtanak a legtöbb állatot a vásárba? (A farka felől)
- ☞ Csináljunk úgy, mint az este, a két szőröst nyomjuk össze, s a golyóbist hagyjuk benne. Mi az? (Szempilla és a szemgolyó)
- ☞ Elöl képös, hátul fényös, elől nyomják, hátul nyalják. Mi az? (Bélyeg)

Anekdóták

1.

Eccer a szentegyházásfalvi embör elment a patikushoz valamiféle kenceficáért, mert nem bírt a felesége szájával; az asszony akkor es jártatta a száját, mikor éppen nem kellett vóna. Hát el es mondta a patikusnak, hogy az ő felesége amolyan szájalósféle, és kéne valamilyen orvosság, amivel ezt gyógyítani lehetne. A patikus végighallgatta az embör panaszkodását, s kétször jól pofonteremtve azt mondta neki: "Na, most mehet, aztán ha az asszony szájal, adja csak ezt bé neki." Megköszönte az orvosságot az embör, és máris indult haza. Hát alig érkezik meg, s máris kezdi az asszony: "Hol vót kied, hol tekerögi el a drága időt?" Több se kellett az embörnek, abba a helybe beadta a pofot, de úgy, hogy a fehérnép azonnal el es hallgatott. Mivel így elrendözte az asszonyt, fogta magát és vissza hamar a patikushoz, s azt es jól pofoncsapva azt mondta: "Köszönöm patikus úr az orvosságot. Elég jól bevált, mert csak az egyik kellett, s így a másikat visszahoztam".

Mihály Imre, 72 éves (1981)

2.

Métörfavágni vótak a lövéteiek a Hüvölgy nevű dűlőben. A vízholdás felett állandóan veszeködött a banda, mert sokszor vacsora után nem vót mit igya-

nak. Pál Lajos, aki amolyan tréfacsináló versölős embör vót, egyszer, amikor nem vót ki vízé menjen, kiállott a kaliba elé, s felfohászokodott az égre:

Óh, favágók Istene!

Tekints le favágó népedre.

Öntözze záporral kalibájok tövét,

Hogy ne kejön hordják Erős-patak vizét.

Te meg Orbán Pál légy a vízholdó,

Illik a kezedbe kisebb-nagyobb korsó.

Kacagott ott az egész banda. Orbán Pál, aki kicsi természetű embör vót, s ugye nálunk a legküsebbet küldik vízért, így lett kinevezve vízholdónak.

András Lajos Barcsai, 80 éves (1984)

A néprajzi anyagot gyűjtötte: Mihály János

Hazánk Patrónája

Az ezerharmincnyolc évi Nagyboldogasszony napján elfojtott zokogás verte fel a magyar király palotájának csendjét. Halk lépésekkel közeledtek a rokonok és a főurak a király szobája felé. Végző óráit élte már István, a szent király. Már elkészült a nagy útra. Tekintetét jóságosan hordozta körül övéin, majd felszólította a főurakat, hogy legyenek szent vallásukhoz állhatatosak. Egyetértésre, egymás szeretetére kérte őket. Majd szemeit az égre emelte és nagy kérelemmel ostromolta az eget.

- Keresztények segítségére, égi Szűzanya! Hozzad száll utolsó esedezésem. Ki mindig meghallgattad alázatos szolgáló kérését. Könyörgök, vedd oltalmadba elárvult édes hazámat. Légy királynője féltett nemzetemnek. A Te védőszárnyaid alatt lesz csak biztos népem élete, üdvössége.

Az imádkozó király alakját körülragyogta a napsugár. A szoba csendjében mintha égi biztatás hallatszott volna. A körülállók szeme megtelt könnyel. Sőhajok röppentek a levegőbe. Az agg király erőtlenül hanyatlott vissza párnáira.

Több mint kilencszáz év telt el azóta. Ezer és ezer megpróbáltatáson esett keresztül a magyar. Hogy a mai napig is él e nemzet, áll Buda még, azt a boldog Szűzanyának köszönhetjük. Ő az, aki őrökdi drága hazánk fölött. A magyar nemzet ajakáról mindig a legnagyobb buzgósággal csendül fel az ének és az ima a Szűzanyához. Templomi lobogóinkon is az Ő képe tündököl.

Minél jobban ránk nehezedik Isten keze, minél jobban érezzük szegénységünket, nyomorúságunkat, mi annál mélyebb hittel forduljunk hazánk Patrónájához és mondjuk:

Magyarországról, édes hazánkról,

Ne feledkezzél meg szegény magyarokról.

Orbán Lőrinc

Mi volt a Tanácsgyűlésen?

Lövéte Tanácsának múlt hónapi ülése 20-án volt, péntek este fél kilenc órától. Öt napirendi pont szerepelt a gyűlés programjában:

1. A Népház felújításához szükséges hitel-átutalások jóváhagyása.

2. Visszaéléssel átvett egyes ingatlanok visszaszolgáltatásának jóváhagyása.

3. A Pro Lövéte díj és Lövéte díszpolgára cím jóváhagyása.

4. A Polgármesteri Hivatal által a "Lövéte határában található borvízforrások természetes jellegének kialakítása" pályázatban önrészként befoglalt összeg átutalásának jóváhagyása.

5. Külömfélék.

Ezek a napirendi pontok az előbbi gyűlésekéhez képest jobban elő voltak készítve, az előterjesztések másolatát minden tanácsos előzőleg kézhez kapta, így volt idő felkészülni, tájékozódni. Ilyenformán a gyűlés elég operatívan zajlott.

A soros elnök ezúttal Lázár László tanácsos volt, aki annak rendje és módja szerint meg is nyitotta a gyűlést.

Amint fennebb már említettem, első napirendi pontként a **Népház felújítása** volt tárgyalva. Eszerint az idén erre a célra a költségvetésből 50 millió lej volt betervezve. A munkálatok összköltsége ezt az összeget kb. 7 millióval haladja túl. Balázs István polgármester megjegyezte, hogy ez a többlet nem a munkadíjknál, hanem az anyagi költségeknél jelentkezik. Lehet, hogy meg lehetett volna oldani olcsóbb anyagokból is, de akkor 2-3 év múlva ismét kellene kezdeni előlről a tatarozást.

Ahhoz, hogy ezt a többletet ki lehessen fizetni, hitelmódosítás szükséges. A hitel átutalása egyelőre a tűzifára betervezett összegből történne. Ezt a Tanács megszavazta, így rátérhettek a második napirendi pontra.

Ebben a pontban az állam által önkényesen el tulajdonított ingatlanokról, pontosabban a Szabó Zsolt, **volt lövétei állatorvos nyaralójáról** volt szó. Ezt a nyaraló-házat a Szabó Zsolt Németországba való kivándorlása után a Hargita Megye Néptanácsa egyszerűen "átvette". Most a 10/2001-es törvény előírja, hogy az ilyenformán, tehát visszaéléssel átvett és vissza nem szolgáltatott ingatlanok rendszerint természetben visszaszolgáltatandók.

Szem előtt tartva ezt a törvényt, valamint azt is, hogy a költségvetésből nehéz az épület karbantartásához szükséges pénzüsszeget biztosítani és a bérbeadásból származó jövedelem sem fedi a kiadásokat, a Tanács jóváhagyta az ingatlan természetbeni visszaszolgáltatását jogos tulajdonosának.

A harmadik napirendi pont következett, melyben a Pro Lövéte díjról és a Lövéte Díszpolgára címről volt szó.

(folytatás a 7. oldalon)

A nehezen nevelhető gyermek

A nevelési követelményeket nem, vagy csak részben teljesítő, közösségen kívül maradó, annak fejlődését gátló, az eredményes munkát hátráltató gyermekek komoly nevelési nehézségeket okoznak a szülőnek és a pedagógusnak egyaránt. Az ilyen gyermekek rendszerint maguk is boldogtalannak érzik magukat. A problematikus magatartás hátterében elsősorban a kedvezőtlen családi körülmények találhatók meg. A nevelési szempontból kedvezőtlen szituációk kialakulásának két fő forrása az iskolai és a családi környezet, azok feszült, rossz légköre, hibás nevelési módszerei. A kedvezőtlen családi helyzet többféle formában jelentkezhet. Előfordulhat, hogy a törődés hiánya, a gyermek elhanyagolása (lehet, hogy csak átmeneti) vált ki káros hatást. A gondos szülői figyelmet nem pótolhatja a gyermek anyagi javakkal való elhalmozása, sőt ez újabb nevelési nehézségeknek a forrása is lehet. Gyakran származnak konfliktusok a szülők második házasságából is: a gyermek személyiségfejlődését a mostohaanya, -apa vagy -testvérek részéről kapott vagy képzelt sérelmek is rossz irányba terelhetik, olyan tulajdonságok kialakulását segíthetik, mint az irigység, féltékenység, kétszínűség stb. Nem kevesebb problémát okozhatnak a szülők helytelen nevelési módszerei, a túlzott szigor, a testi fenytetés, a következetlen bánásmód, a szülők intelmei és magatartása között fellelhető kettősség, az iskolai és a családi követelmények közötti ellentmondások. Még veszélyesebb a diszharmonikus családi élet. Természetesen a kedvezőtlen családi helyzetek hatásaira a gyermekek idegrendszeri típusuknak megfelelően reagálnak. Ez magyarázza, hogy kifejezetten ártalmasnak mondott családi környezet sem befolyásolja lényegesen a fejlődést egy-egy esetben, máskor pedig jelentéktelenebb események is törést okozhatnak a személyiség fejlődésében.

Ha a nevelési nehézségek viszonylag normális, egészséges bázison alakulnak ki, akkor a nevelési problémák megoldhatók pedagógiai eszközökkel. Ha viszont a kedvezőtlen hatások ideggyenge alkattal, leromlott szervezettel, valamely kóros adottsággal, lelki sérüléssel járnak együtt, súlyosabb neurotikus tünetek jelentkeznek (túlzott mozgékonyág, nagyfokú levertség, bevétel, alvási zavarok, éjjeli felkiabálás, fogcsikorgatás, dadogás, arcrángás, fintor, pislogás, orrhúzogatás stb.), és ekkor elengedhetetlen a szakorvosi kezelés igénybevétele.

A nevelési nehézségeket okozó gyermekek a rendes iskola (óvoda) tanulói. A fogyatékosokat (gyengeelméjű, érzékszervi fogyatékos), a szervi agybetegségben szenvedőket nem soroljuk a nehezen nevelhető gyermekek közé, ők gyógypedagógiai iskolákba kerülnek (bár egyre több szó esik az említett intézményeken kívüli integrációjukról).

Az akarat

Az akarat az a lelki jelenség, amely lehetővé teszi, hogy az ember, illetve a gyermek külső és belső akadályokat küzdjön le céljai elérése érdekében, másrészt hogy fékezze magát ösztönös indulati vagy meggondo-

latlan cselekedetek végrehajtásában. Az akarat működéséhez hozzátartozik, hogy a bennünk élő vágyak és érvek közül válogatunk, mérlegeljük őket, s végül valamelyik mellett döntünk: elhatározzuk, hogy mit fogunk tenni. Természetes, hogy ez a bonyolult, tudatos lelki folyamat csak a gyermeki fejlődés késői szakaszában válik lehetségessé, addig csak az akarat működés előfokairól, egy-egy megnyilvánulásáról beszélhetünk.

A szülők már a két-hároméves kisgyermeknél találkoznak az akarat előfokaival, mégpedig ennek szélsőséges, heves formáival. Ekkor fedezi fel a gyermek, hogy ő is "valaki", önálló egyén (éntudata lesz), ezért mindent másként akar csinálni, mint ahogy kívánják tőle, s gyakran vadul, erőszakosan tör pillanatnyi céljai felé. Öt-hat éves korban már az akarat tevékenység fejlettebb formáit gyakorolhatja: játékaiban, cselekedeteiben célokat tűz maga elé, és e célok eléréseért képes nehézségeket, akadályokat leküzdeni. Indítékait és céljait azonban még nem tudja mérlegelni, elhatározásait érzelmei befolyásolják. Kilenc-tíz éves kor körül az idegrendszeri érés eredményeképpen megjelennek a valódi akarat tevékenység pszichológiai előfeltételei: a gyermek kritikai és önkritikai képessége fejlődik, megérti az erkölcsi szabályokat, indulatait uralkodni tud, és így képessé válik, hogy cselekvés előtt mérlegeljen és döntsön. Kitartása, cselekvéseinek tervszerűsége növekszik. Mindez azonban csak lehetőség! Valósággá válása, vagyis az akarat erő fokozatos kiformalódása függ a környezeti, és ezen belül a nevelési hatásoktól, amelyek a gyermeket a serdülőkor folyamán érik.

Akaratnevelés

Az akaratnevelés két fő feladata: a helyes, erkölcsös akarat irány kialakítása és az akarat erősítése. Helyes az akarat iránya akkor, ha a gyermek értékes, erkölcsös célokat tűz maga elé, ha helyes magatartásra törekszik. Például ha ő is akar fegyelmezetten viselkedni, akar segíteni a rászorulókon stb. Ahhoz, hogy helyes akarat irányt alakítsunk ki, szükséges, hogy vonzó formában állítsuk eléje a nevelési követelményeket, meg kell győznünk, hogy érdemes követni a kitűzött célt. Hivatkozhatunk a mindennapi életből, saját tapasztalatainkból, értékes könyvekből stb. vett pozitív példákra. Az erős akarat teszi lehetővé, hogy a gyermek kitarson elhatározása mellett, és a cselekvés közben felmerült akadályok ellenére is megvalósítsa szándékát. Az akarat akkor erősödik, ha a gyermek elé korán megfelelően nehéz, de erőfeszítést igénylő feladatokat adunk. Ilyenkor segítenünk, biztatnunk kell, hogy a megkezdett munkát fejezze be, ne hagyja abba.

Akaratgyengesség

Gyermekek akaratgyengeségére, a kitartás hiányára gyakran panaszkodnak a szülők, holott az akarat erő nem öröklött, nem veleszületett tulajdonság, hanem a céltudatos nevelés eredménye. A gyermek akaratereje csak akkor bontakozhat ki, ha már kicsi korától gyakorolja. Ha nap nap után önállóan meg kell birkóznia a korának megfelelő feladatokkal, akkor szükségletté válik, hogy bármit véghezvigyen a siker elérése érdekében. Ezt segíti a szülői, nevelői dicséret, elismerés is.

(folytatás a 7. oldalon)

Mi volt a Tanácsgyűlésen?

(folytatás az 5. oldalról)

Köztudott, hogy minden közösségnek vannak nagyjai, akiknek az élete és munkássága az évek folyamán egyé lényegül az illető közösség szolgálatával. A **Pro Lövéte díj** azoknak a személyeknek volt javasolva ötvenként átadni, akik, legyenek falunk szülöttei, vagy munkásságukat itt kifejtő személyek, Lövéteért és jó hírnevéért áldozatos munkájukkal sokat tettek, és élvezték faluközösségünk bizalmát és szeretetét. Ezt a kitüntetést először az idei Falutalálkozó alkalmával adták át, és erre egyházközségünk volt plébánosát, Ft. Tornay Gergelyt javasolták, aki több mint 40 évig volt falunk lelki gondozója.

A gyűlés során javaslat született még egy második személyre is, de a Tanács figyelembe véve, hogy egy díj, egy kitüntetés akkor igazán értékes, minél kevesebb van belőle, az idén ezt a díjat - többségi szavazat alapján - csak Tornay Gergely nyugalmazott plébánosnak ítélte oda. Ennek a díjnak a mibenlétéről is szó volt. Tisztázódott, hogy ennek inkább eszményi értéke van és egy emlékplakettből és egy oklevélből áll.

A **Lövéte Díszpolgára** címet már öt éve létrehozta Lövéte Tanácsa azon személyek kitüntetésére, akik nem falunk szülöttei, de annyira kötődnek hozzá, hogy napjaikat lövéteiként élik meg, segítve közösségünket és hírnevét öregbítik.

Az idén erre a címre Parlagi Endre budakalászi lakost javasolták, aki számos cselekedetével kiérdemelte ezt a címet. Ő többek között létrehozta községünkben a Szent Erzsébet Alapítványt a nehéz helyzetben lévők megsegítésére, több adományával segített falunkon, anyagilag és erkölcsileg támogat jó képességű lövétei diákokat, az ő közbenjárása eredményeként alakult ki Budakalász és Lövéte között a tv-stúdió-települési kapcsolat. Ezen kitüntetés átadása a Falutalálkozó alkalmával lenne. A Tanács ezt a javaslatot is megszavazta.

A negyedik napirendi pontban a **regionális fejlesztésre szánt alap** átutalásának jóváhagyása volt megvitatva. Tudni illik, hogy községünk megnyert egy pályázatot a borvízforrások természetes jellegének kialakítására. Ebben a pályázatban, melynek összköltségvetése 166 millió lej felett van, önrészként kb. 63 millió lej szerepel, mely az egésznek kb. 39%-a. Tehát a község ennyivel kellene hozzájáruljon a borvízforrások rendbetételéhez. Ez az összeg az építkezéshez szükséges anyagok árát foglalja magába.

A gond csak az, hogy a község költségvetésében regionális fejlesztésre csak 60 millió lej van elkülönítve. A Tanács minden esetre jóváhagyta ennek az összegnek az átutalását, a fennmaradt 3 millió lej kérése pedig függőben maradt.

A különfélék között egyetlen kérés volt, és pedig a Györgydeák Lajos plébánosé. Ő ebben a kérésben beszámol arról, hogy hamarosan megoldódik a temp-

lomunk külső éjszakai kivilágítása. A kérése a Tanács felé annyi, hogy engedélyezzék a kivilágítás rákötését a közvilágításra, hogy ne kelljen valakinek mindig ki-mennie a kapcsolgatásáért. A Tanács a kérését elfogadta.

Utólag érdeklődtem ennek a beruházásnak a finanszírozásáról. Kiderült, hogy ez négy személy közös támogatásának az eredményeként valósul meg. Ezek a személyek: György Albert Svájcból, Ferencz Árpád és Fazakas László Kanadából, valamint Egyed József Lövéteről.

A gyűlés végén felmerült még néhány kérdés, amelyek nagyon égetősek, például az államosított ingatlanok felkutatása a telekkönyvek kivétele végett, az út rendbetétele a Falutalálkozóra, szervezési kérések a Falutalálkozó alkalmából és még mások, de ezekre határozatok nem születtek, így nem térek ki rájuk.

☞ Sorbán József

VICC

Az öreg János bácsi elhalálozik. Feljut a mennyországba Szent Péter elé kerül, aki nem tudja mire vélni, hogy az öreg miért hozta magával a WC kagylót és a WC lehúzó. Meg is kérdezi tole mire az öreg oszintén azt feleli neki:

- Ez a WC kagyló volt az egyetlen amibe a feleségem nem ütötte bele az orrát. A lehúzó meg azért hoztam magammal, hogy megmutassam, ez minden, amit az életben elértem.

A nehezen nevelhető gyermek

(folytatás a 6. oldalról)

A nem kitartó gyermek elé nem lehet egyszerre nagy követelményeket állítani. A gyermekek akaratgyengeségét előidézhetik a túl magas, vagy a túl könnyű feladatok is. A gyenge akaratú gyermek vagy serdülő leértékeli magát, önmagáról alkotott képe sok negatív vonást tartalmaz. Az igaz, hogy a gyermek önmagáról alkotott véleménye a felnőtt ítéletéhez igazodik. Ha a felnőttek állandóan bírálják, megszegyenítik, nincs belső indítéka (motivációja) a küzdelemhez, akaratereje megfeszítéséhez.

A serdülőkorban még lehetőség van az akaratereő kibontakoztatására. Ez az életkor az érdeklődés elmélyülésének kora, s néha a gyermekek hallatlan erőfeszítésre képesek az őket érdeklő dolgok érdekében. Az önnevelés ebben a korban sokszor pótolja azt, amit a szülői nevelés elmulasztott. A serdülők jellemformálódásában leglényegesebb tényező az iskolai és a baráti közösség. A tizennégy-tizennyolc évesek igen nagy fontosságot tulajdonítanak társaik véleményének, ezért akaraterejük fejlődését ezekben a közösségekben átélt élmények és a közvélemény befolyásolják. A közösségi tevékenységek során kialakulnak bennük azok a társadalmi motívumok, amelyek már a felnőttkori akaratereőnek az alapjai.

☞ András Magdolna óvónő

Kommunista jellegű mozgalmak, események Lövétén -3.rész

(Folytatás előző számunkból)

A kommunisták rövid időn belül átvették a falu vezetését. Magukénak mondták ki a falu köztulajdonát (erdőket, legelőket) és ennek megfelelően viselkedtek: már ők osztották a tüzelőfának való erdőt a lakosságnak 1944 őszén. Az egyik suszter, hogy nyomatékossabbá tegye uralmukat, pisztolyt kötött oldalára és úgy intézkedett.

Mivel az állami hatóságok (csendőrök, jegyző) már a szovjet csapatok bevonulása előtt elmenekültek, a kommunisták haragja, mint az első világháború után, a pap ellen irányult. A pap, Márton Antal szálka volt a szemükben nemcsak azért, mert a kommunizmus a vallást nem tűri, hanem mivel a prédikációiban keményen ostromozta az igazságtalanságot. Több alkalommal megpróbálták a papot "elvinni", de a hívek (főleg az asszonyok) azt megakadályozták. Végül valamilyen csalafintasággal, amire már nem emlékszem, mégis elvitték.

Észak-Erdélynek a román közigazgatás (ami már kommunista volt) általi bekebelezése hivatalossá tette a kommunisták aljas cselekedeteit, amelyek közül csak néhányról emlékezem meg.

A legelső és legfájdalmasabb intézkedésük volt a kötelező termény- és állat-beszolgáltatás. Ekkor nem úgy történt, mint a "magyar világban", hogy egyszer biztosították a gazdáknak a szükséges enni és vetni való gabonát és csak a felesleget "vették el", hanem előre megállapították, hogy miből mennyit kell beszolgáltatni. Például egy juh után 2 kg gyapjút kellett beadni, amit az akkori juhokról ritkán lehetett lenyírni. Voltak esetek, amikor a földműves bizonyos terményeket (pl. búzát) megvett a piacon, hogy a szolgáltatásnak eleget tegyen és ne kerüljön börtönbe. Emlékszem gazdákra, akik a szolgáltatásnak nem tettek eleget és így börtönbe kerültek. Ez volt "a padlások és a szuszékok kiséprési időszaka", amely nem pusztán lövétei jelenség volt.

Egy másik bűnös cselekedete volt a lövétei kommunistáknak a lövétei kollektív gazdaság létrehozása, megalakítása.

Bár tudott dolog volt, hogy a felsőbb állami és párt-szervek Lövete természeti adottságai miatt nem tervezték a falu kollektivizálását, a lövétei kommunisták kierőszakolták azt. A felsőbb szervek tudomása szerint a kollektív gazdaságba való belépés önkéntes alapon történt. Ez úgy is volt néhány kommunista esetében, akik arra számítottak, hogy valamennyien vezetők lesznek a kollektívben és nem kell dolgozniuk. A tagság többsége azonban kényszer hatására lépett be a kollektív gazdaságba. Íme néhány kényszerítő módszer: a bányászokat, gyári munkásokat, tisztviselőket elbocsátották munkahelyükről ha nem álltak be a kollektívbe, vagy nem adták be földjeiket; testi fenyegetés (elvitte őket - a kiszemelt egyéneket,

akik nem engedelmeskedtek - a "fekete duba"); édesapámmal például egy hétig vágatták a fát reggeltől estig a néptanács udvarán; "elrendezték", hogy a húgomat, aki a kolozsvári Tricotajul szövetkezetnél mester volt, elbocsátották munkahelyéről; engem felszólítottak a néptanáccsal, hogy menjek haza (az egyetemen adjunktus voltam), hogy győzzem meg szüleimet a kollektív gazdaságba való beállásra stb. Nekem szerencsém volt, mert az egyetem rektora (igazgatója) C. Daicoviciu akadémikus nem engedett haza és intézkedett, hogy húgomat visszahelyezzék állásába, engem pedig többé nem küldtek haza. Megemlítem, hogy engem a rektorunk a kihallgatásom után a következő tanáccsal bocsátott el: "pune la un loc bun această citație, deoarece cândva se poate că vei avea nevoie de ea." (Tedd jó helyre ezt az idézést, mert még valamikor szükséged lehet rá.) És igaza volt, de bár lett volna lehetőségem 1989 után, nem használtam fel az idézést.

Annak ellenére, hogy a kollektív gazdaság Lövete termőföldjeinek a legjavát szakította ki magának (az alsómezőben a Homoród völgyében levő földeket, a sárhegyi dűlőket; a középsőmezőben a Lázúta és a Demeter patak közé eső szántókat; Hosszúmozsárt; a kaszálókból pedig a Vargyas és Kiruly völgyét) már megalakulásakor halálra volt ítélve. Ennek fő oka az volt, hogy a kollektív gazdaság vezetősége olyan emberekből állt, akik a kis egyéni gazdaságukat sem tudták vezetni, nemhogy egy nagy gazdaságot, a tagság pedig nem lelkesült másnak dolgozni. Más ok a felvett nagy kölcsönök nem megfelelő felhasználása: használt traktorok és kombájnok vásárlása, amiket nem tudtak a termelésben használni. Ez hamar a gazdaság eladósodásához vezetett. Ennek láttán a tagok közül akik jóhiszeműségüknek estek áldozatául, kiléptek a gazdaságból és újonnan vásárolt földjeiken egyénileg kezdtek gazdálkodni, bebizonyítva már akkor, hogy az egyéni érdekelttség a termelés mozgató rugója. Lassan csak az öreg kommunisták maradtak a gazdaság tagjai, akik sok esetben a minimális munkát is a tanítókkal és a tanulókkal végeztették el (burgonyakapálás és -kiásás stb.). A kollektív gazdaság végkimúlása előtt még megpróbálták a lehetetlent a gazdaság megmentésére: a gazdaságot a homoródalmási kollektívhez csatolták, de már ez sem segített. Az 1989-es események (forradalom, ellenforradalom, puccs?) után a régi tulajdonosok visszavették a tönkretett termőföldeket, de ekkor már nem beszélhetünk az 1944 előtti helyzetről.

Dr. Balázs Márton

(folytatjuk)

EZ ES VICC

☺ Kit érdemes elvenni?

- Az árvaházból egy néma lányt. Se duma, se anyós.

Miért van a Falutalálkozó?

Bizonyára sokan feltették már e kérdést, hogy miért is szervez Lövéte falutalálkozót, mi értelme az egésznek, és lényegében mi a célja? Ezekre a kérdésekre kerestem én is a választ, amikor az öt évvel ezelőtti Falutalálkozó egyik kezdeményezőjét és szervezőjét, Egyed Józsefet kérdeztem.

Hogyan indult ez a kezdeményezés, és mi volt a célja az első Lövétei Falutalálkozónak?

A falutalálkozó ötlete és a lövéteiek számontartása már diákkorunkban foglalkoztatott. Már akkor csináltunk olyat, hogy összeírtuk a lövéteieknek a névsorát és követtük mindegyiknek a pályáját. Mikor hazakerültünk az egyetemről, ez folytatódott a Lövétéről elszármazottak összeírásával és nyilvántartásával. Ezzel különben mások is foglalkoztak, például Marosvásárhelyről dr. Lázár László nyugalmazott egyetemi tanár írta 1996-ban egy levelében: *"Régóta foglalkoztat egy ilyen találkozó és az elszármazott lövéteiek nyilvántartása, amiről az ide, Marosvásárhelyre elszármazott lövéteikkel sokszor beszéltünk, de nem akadt megfelelő vállalkozó, szervező. Mindenképp hasznosnak tartom a lövétei tudatot, a hitet, s a jövőbe vetett reményt erősíteni, hogy minden lövétei büszke legyen a lövétei, magyar és katolikus létére. Ez különösen fontos lenne a fiatalok körében, ehhez szeretnék én is szerény képességeimmel hozzájárulni."* Tehát ebből kitűnik, hogy egy nemzedékkel ezelőtt is foglalkoztak a Falutalálkozó gondolatával. Mi, András Imrével 1996-ban indítottuk el a Találkozó szervezését, természetesen ebbe még sokan bekapcsolódtak. Mielőtt elküldtük volna a meghívókat, a településen Sorbán Angella segítségével egy kérdőíves felmérést végeztünk, amelynek során többek közt megtudtuk az elszármazottak címeit is.

A Falutalálkozó alkalmával milyen fontosabb beszélgetések voltak, és ezeken születtek-e olyan döntések, határozatok, felvállalások, melyek haszonnal lehettek a későbbiek során Lövéteire?

Az első nap délutánján a falu múltjával, jelenével és jövőjével kapcsolatos tanácskozások voltak. A tanácskozás kezdetén dr. Balázs Márton beszélt a hagyományokról, gyermekkori élményeiről, Sorbán Angella a már említett kérdőíves felmérést értékelte ki, Borbély Imre a magyar jövőképről, politikáról beszélt, valamint az ifjúság helyzetéről, esélyeiről tartott egy előadást Kiss Zoltán a SZINFO részéről. Úgy látom, hogy ezt a programot a mostani Falutalálkozó szervezői is jónak látják, vagyis hogy mindenképpen kell egy ilyen tanácskozás, egy ilyen beszélgetés, ahol a falu jövőjéről lesz szó.

1996-ban a falu jövőjéről szóló beszélgetésen, amely elég hosszúra nyúlt, jóval több hazalátogató vett részt, mint itthoni lakos. Ez árulkodik arról, hogy az elszármazottaknak is fontos a falu jövőjéről beszélgetni, jövőképet, stratégiát alakítgatni. Sajnos úgy néz ki, hogy a lövéteiek, amikor falunk gondjáról, bajáról

van szó, inkább megmaradnak az utcai-kocsmái beszélgetések szintjén, semhogy építő jellegű véleményüket, kritikájukat egy nyilvános vitában felvállalnák. Példa erre többek közt a falugyűléseken való aktív részvétel is.

Ezen a beszélgetésen sok mindenről szó volt, elsősorban a gyermekek tanításáról úgy otthon, mint az iskolában. Sok felszólaló hangsúlyozta az egyház szerepét úgy az ifjúság nevelésében, mint a közösségi tudat formálásában. Természetesen szóban kerültek az utak állapota, az infrastruktúra, a gáz, a telefon helyzete. Sokan az utak javítását úgy képelték el, látva azt, hogy az állam előreláthatóan nem fog erre sok pénzt áldozni, hogy osszák fel az útszakaszt tízesekre, és minden tízes végezze el a maga útjavítását. Továbbá szó volt a faluturizmusról, mint lehetséges gazdasági kimotozása Lövéteinek. Szó volt ennek a perspektíváiról, amiről talán a mostani találkozón többet tudunk elmondani, hiszen Lövéteinek ebből már van egy kis tapasztalata a testvér-települési kapcsolatoknak köszönhetően. A gazdálkodásról is szó esett, hogy inkább azzal kellene foglalkozni, ami megterem, és ne például gabonával és répával. Volt, aki egy tejfeldolgozó üzem vázlatos üzlettervét tette le az asztalra. Mások az ifjúság nevelésével kapcsolatosan elég kemény kritikát fogalmaztak meg a tanúgy felé. Ugyanúgy hiányolták a lövéteiekből az üzleti szellemet; ha jól emlékszem, azt mondta a tisztelt felszólaló, hogy *"meg kell tanuljanak a lövéteiek számolni"*. Többen beszéltek egy "Lövéteért" alapítványról, ahová minden évben rendszeresen befizetnek úgy az elszármazott, mint az itthoni tehetősebbek egy bizonyos pénzüsszeget, és hogy ez egy jól meghatározott céllal működjön. Ugyancsak az ifjúság fele szólt az a javaslat, hogy létre kellene hozni egy alapítványt, ahová elég sokan 100-100 ezer lejellel szállnának be, és minden évben egy fiú és egy lány tanítását vállalja fel. Volt, aki a falu megszervezéséről, a tizek visszaállításáról beszélt. A hagyományos rendtartó székely falvakról volt itt tulajdonképpen szó, a közösségek megerősítéséről, kalákák, szomszédságok fontosságáról. Gazdasági stratégiára, a világban létező pénzforrásokra is felhívták a figyelmet.

A legtöbb hozzászóló inkább azt mondta el, hogy mi rossz Lövétén, kevesebben voltak azok, akik azt latolgatták, hogy mit kéne tenni ahhoz, hogy azt a rosszat fől számoljuk.

Ezeknek a rosszaknak a fől számolására történt-e valami konkrét javaslat?

A második nap, mielőtt véget tért volna a Falutalálkozó, összeültünk és folytattuk ezt a beszélgetést és egy út-alap létrehozásáról döntöttek a megjelenetek. Már öt-hat személy pénzt is tett le erre az alapra, melynek az volt a célja, hogy egy embert fizessen, aki az utat javítaná a Vasszar kanyartól a Kutyadombig.

(folytatás a 10. oldalon)

Miért van a Falutalálkozó?

A bejött pénzből ez működött mindaddig, míg a He-lyi Tanácsnak meg nem engedtetett az, hogy egy embert fizessen útvajításra. Ez volt egy konkrétum, amely azonnal megvalósult a Falutalálkozón.

Hogy mi történt azóta a faluban öt év alatt, lehetséges, hogy nem az én tisztem elemezni, egyféle mérleget vonni, de annyit megállapíthatunk, hogy az öt évvel ezelőtti helyzethez képest a falu elmozdult egy jobb irányba. Ha az ifjúság nevelése terén csak arra gondolunk, hogy nemrégiben a Népházban megszervezett kulturális rendezvényen több mint száz gyermek vette fel a székelyruhát, ez már eredmény. Ugyanakkor a civil szervezetek jelenléte is egy pozitív jelenség. A tejfeldolgozó ötletéhez kapcsolódik talán a Szarvasmarhatartó Gazdák Egyesületének működése, a rászorulókon való segítséget a Szent Erzsébet Alapítvány vállalta fel, az ifjúsággal való foglalkozást a Lövétei Ifjak Egyesülete tekinti feladatának, a néphagyományokat, népi táncot a Kákvirág Egyesület ápolja, a gázbevezetés problémájának megoldására létrejött a Lövéte Egyesület, az erdők tulajdonjogának a visszaszerzésére és az erdőgazdálkodásra létrejött a Lövétei Közbirtokosság. A térség, ezen belül Lövéte fejlesztési stratégiájával a nálunk bejegyzett Felső Homoródméte Kistérségi Társulás foglalkozik. Azonkívül már az újság léte is azt mutatja, hogy vannak itt emberek, akik a közért tesznek.

Egyáltalán jó ötletek mind lehetnek, ha nincsenek meg rá a kivitelezők. Ez az illető közösségnek is a jellemzése, tehát az, ami kellene legyen és nincs Lövétén az minket, lövéteieket minősít, mert mi nem tudjuk azt megcsinálni. Itt most nem az útra gondolok, mert abban valóban nem sokat lehet tenni, hanem a nevelési, kulturális, közösségformáló tevékenységek terén ami hiányosság van, arról mi tehetünk.

Reméljük, hogy ezen a Falutalálkozón, ami már itt van a küszöbön, ezek a dolgok megint elérülnek, és remélhetőleg jóval több pozitív hozzászólás lesz, ami Lövéte jelenlegi állapotát illeti, mint volt öt évvel ezelőtt. Remélhetőleg meg tud alakulni az a bizonyos "Lövétéért" Alapítvány, ahová az elszármazott vagy helybeli tehetősebbek rendszeresen évente befizetnek egy bizonyos összeget a falunk jövőjéért, a lövétei élet jobbításáért, és talán ez lenne a legnehezebb gesztus ezen a Falutalálkozón.

Jegyzetelte: Sorbán József

- V Hazamegy a cigány és így szól az asszonyhoz.
i - Hállod e te ásszony! Há lement a butor ára!
c - Asztán hol?
c - Hát itt á torkomon!

A II. Falutalálkozó programja:

2001. augusztus 11. - szombat

- 10.00 - Ünnepi szentmise
- 12.00 - Millenniumi ünnepség
- 13.30 -16.00 - Ebédszünet
- 16.00-18.00 - Könyvbemutató (Népház)
  - Múzeumlátogatás (Iskola)
  - Helyi kézművesek kiállítása (Önkormányzat tanácsterme)
- 18.00 - Pro Lövéte és Lövéte díszpolgára díjak átadása (Népház)
  - Lövéte címerének bemutatása (Népház)
  - Lövétei Magyar Diák 2001. - Díjkiosztás (Népház)
- 19.00 - Jövőműhely (Népház)
- 21.00- Bál: népi zenekarral

2001. augusztus 12. - vasárnap

- 10.00 - Ünnepi szentmise
- 11.30 - Köszönetnyilvánítás
- 12.00 - Levonulás a Gerőkertbe
  - Szórakoztató, kulturális műsorok a Gerőkertben
  - Közös ebéd a domaszéki (Magyarország) óriásüstben főzött gulyásból

A Falutalálkozó egész ideje alatt a Népházban megtekinthető András Zsolt kiállítása.

Fontos:

Felhívjuk mindazok figyelmét, akik idegenből érkeztek haza Lövétére, hogy szombaton szíveskedjenek megjelenni a Népházban felállított regisztrációnál. Ugyanitt megrendelhető a Lövéte Kiáltó is.

Nyárvégi programajánló

- aug 18-19 Szentegyháza -A környék közös készülése a CSIT-re
- aug. 21-28 Nagyenyed - Cserkésztábor
- aug. 24-26 CSIT - Csíksomlyói Ifjúsági Találkozó
- szept. 7-8 Csíksomlyó - Erdélyi HÁLÓ találkozó

Kiadja a Lövétei Ifjak Egyesülete
Készült a DEMACO nyomdában

A szerkesztőség nem minden esetben ért egyet a cikkek tartalmával!

Felelős szerkesztő: Sorbán József
Korrekúra: András Mónika
Tördelés: Lázár László